

Відшкодування заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат працівникам на час призупинення дії трудового в повному обсязі покладається на державу, що здійснило військову агресію проти України [1]. Аналіз цієї норми дозволяє констатувати, що ініціатором призупинення трудового договору може бути як роботодавець, так і працівник.

Певні особливості з'явилися відносно розірвання трудового договору як працівником, так і роботодавцем. Так, працівник може розірвати трудовий договір у строк, зазначений у його заяві, у зв'язку з веденням бойових дій у районах, у яких розташоване підприємство, установа, організація, та існування загрози для життя і здоров'я працівника, однак крім випадків примусового залучення до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, залучення до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури, про які було зазначено вище. У роботодавця ж у період дії воєнного стану з'явилася можливість звільнення працівника в період його тимчасової непрацездатності, а також у період перебування працівника у відпустці (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку) із зазначенням дати звільнення, яка є першим робочим днем, наступним за днем закінчення тимчасової непрацездатності, зазначеним у документі про тимчасову непрацездатність, або першим робочим днем після закінчення відпустки [1].

Отже, підсумовуючи, можна зробити такі висновки:

- введення воєнного стану в Україні викликало зміну трудових відносин, а відповідно, і зміну трудового законодавства;

- основні зміни трудового законодавства стосуються: особливостей укладення трудового договору; тривалості робочого часу; видів і тривалості часу відпочинку; особливостей оплати праці та припинення трудових відносин.

Список використаних джерел

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 17.06.2022).
2. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.71 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 17.06.2022);
3. Про критичну інфраструктуру: Закон України від 16.11.21 № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 17.06.22).

Майстат А. В., здобувачка вищої освіти І курсу, група ЦГЮ-211

Науковий керівник – **Нітченко А. Г.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м.Чернігів, Україна)

СУТНІСТЬ УНІТАРНОЇ ФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Сьогодні для сучасної України охорона територіальної цілісності має особливе значення для територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою. У ст. 2 ч. 2 Конституції України закріплено положення, згідно з яким Україна є унітарною державою.

Слід зазначити, що поняття «унітаризм» є міждисциплінарною категорією. Окремі аспекти сучасного унітаризму у своїх працях досліджували О. В. Батанов, М. О. Баймуратов, О. П. Іщенко, В. М. Кампо, О. Л. Копиленко, В. В. Кравченко, І. О. Кресіна, Х. В. Приходько, С. О. Телешун, А. Ф. Ткачук, В. М. Шаповал та ін.

Під унітаризмом в конституційному праві розуміють форму державного устрою яка відображає спосіб адміністративно-територіальної організації держави, поділ її на складові частини й розподіл влади між ними та між самою державою [1]. По суті унітаризм є філософією державності та правом.

Унітарні держави виникають і еволюціонують на основі принципу унітаризму, а також, децентралізації та автономії. Для них характерна ціла низка важливих ознак:

- єдина конституція та законодавство;

- єдина система централізованої державної влади, яка поширюється на всю територію;
- єдине громадянство;
- єдина судова система та армія;
- загальна податкова та кредитна політика;
- власна грошова одиниця, державні символи, столиця й інші атрибути державності;
- здійснення зовнішніх зносин центральними органами;
- самостійність органів місцевого самоврядування;
- можливість різних форм автономії в унітарній державі [2].

Унітарними державами в сучасний період є більшість країн світу. Так, наприклад, українська державність історично склалася як унітарне утворення. В Розділі ІХ Конституції України характеристика унітарної системи визначається наступними принципами: єдності та цілісності державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості та соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій. Також принцип унітаризму проявляється в закріпленні принципу цілісності та недоторканості кордонів України (ст. 2), принципу єдиного громадянства (ст. 4), принципу закріплення за українською мовою статусу державної (ч. 1 ст. 10) та принципу державного сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також у конституційному закріпленні державних символів (ст. 20) [3].

Науковці, також, розрізняють дві форми унітарних держав – просту (утворюються лише адміністративно-територіальні одиниці) і складну (поряд з адміністративно-територіальними одиницями, існують певні автономні територіальні утворення) та визначають різні критерії для їх класифікації.

Залежно від характеру державних утворень унітарні держави поділяються на централізовані і децентралізовані. За рівнем залежності місцевих органів від центральної влади – на централізовані, децентралізовані та змішані. За рівнем централізації – бюрократичні та демократичні. За рівнем централізації державного управління – централізовані, відносно децентралізовані й децентралізовані. Остання класифікація вважається найбільш вдалою.

Отже, унітаризм – це принцип державного устрою, який характеризується єдиною системою централізованої державної влади, централізованим управлінням адміністративно-територіальними одиницями і відсутністю відокремлених (самостійних) державних утворень, це система управління державою, за якої органи державної влади та державного управління утворюють єдину ієрархічну систему. Однозначно, це багатомірне соціально-політичне та конституційне явище.

Список використаних джерел

1. Кушніренко О. Унітаризм як базова цінність конституційного ладу України. *Віче*. 2012. №2. URL: <https://veche.kiev.ua/journal/2942/> (дата звернення 08.06.2022)
2. Види державного устрою. Унітарні та федеративні держави. Поняття і принципи державного устрою України. *Освіта.ua*. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/9778/> (дата звернення 08.06.2022)
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 в редакції від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 08.06.2022)

Марущак Н. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
 правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЗУМІННЯ ДЕРЖАВИ У ПОГЛЯДАХ Ж.-Ж. РУССО

Еволюція розуміння категорії «держава» дуже тісно переплітається із історією людства, а підходи до поняття держави, її сутність і ознаки розвивалися одночасно із розвитком цивілізації.